

پژوهشکده اپیدمیولوژی بالینی
مرکز تحقیقات ژنوماتیک سلامت

پاتولوژی جغرافیایی ایران

گرد آورنده و ویراستار علمی:

دکتر عبدالرضا صلاحی مقدم

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان

پژوهشگر مرکز تحقیقات ژنوماتیک سلامت؛ دانشگاه علوم پزشکی ارتش

نویسندگان اصلی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی ارتش

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران

دکتر عبدالرضا صلاحی مقدم

دکتر علیرضا خوشدل

دکتر محمد مهدی صداقت

سایر نویسندگان:

دکتر محمد براتی - دکتر مجید حبیبی نو خندان - دکتر احمد حنفی بجد

دکتر روح الله دهقانی - دکتر سید امین موسوی ایت اللهی - دکتر مهتاب نوری فرد

شیما نوذری نیره اسماعیل زاده

سرشناسه	:	صلاحی مقدم، عبدالرضا، ۱۳۴۳ -
عنوان و نام پدیدآور	:	پاتولوژی جغرافیایی ایران/ گردآورنده و ویراستار علمی عبدالرضا صلاحی مقدم؛ هیئت نویسندگان عبدالرضا صلاحی مقدم، علیرضا خوشدل، محمدمهدی صداقت؛ ویراستار علمی عبدالرضا صلاحی مقدم.
مشخصات نشر	:	تهران: مگستان، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	:	۴۶۴ ص.: مصور (رنگی).
شابک	:	978-964-7816-31-1: ۹۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبیا
موضوع	:	جغرافیای پزشکی -- ایران
شماره افزوده	:	خوشدل، علیرضا
شماره افزوده	:	صداقت، محمدمهدی، ۱۳۴۴ -
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۳ ۲پ/ص/۹۲/RAV
رده بندی دیویی	:	۶۱۴/۴۲
شماره کتابشناسی ملی	:	

نام کتاب: پاتولوژی جغرافیایی ایران

دکتر عبدالرضا صلاحی مقدم

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۳

قیمت: ۹۰۰۰۰ تومان

صفحه آرایشی: حکم آبادی

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۸۱۶-۳۱-۱

مراکز پخش:

تهران - اول کارگر جنوبی - کوچه سرود - پلاک ۱۰ واحد ۶ تلفن: ۸۸۲۴۹۹۵۶

فهرست

فصل اول: کاربردهای پاتولوژی جغرافیایی با تأکید بر GIS	۱۳
فصل دوم: تاریخچه پاتولوژی جغرافیایی	۲۱
فصل سوم: «آشنایی با بیوم‌ها»	۲۷
انواع بیوم‌ها:	۲۸
درختان برگ پهن همیشه سبز (مناطق حاره و بارانی)	۳۵
درختان برگ پهن خشک و ساوانا	۳۵
بیوم مرتع و علفزار	۳۶
مراتع حاره‌ای یا ساوانا	۳۷
بیوم مدیترانه‌ای	۳۸
بیوم بیابان و کویر	۳۹
فصل چهارم: «آشنایی با کلیات مناطق ژئوجغرافیایی جهان»	۴۱
منطقه پاله آرکتیک	۴۲
منطقه ایندومالزین	۴۹
پراکندگی گلو سیناهای مهم در آفریقا	۵۸
نئوتروپیکال: آمریکای جنوبی	۶۰
استرالین	۶۷

۶۹	فصل پنجم: کلیات پاتولوژی جغرافیایی
۷۵	فصل ششم: جغرافیای ایران
۷۶	ناهمواری‌های ایران
۷۶	کوههای ایران
۷۸	جلگه‌های ایران
۷۹	رودخانه‌های ایران
۸۰	دریاها و دریاچه‌های ایران
۸۱	فلور گیاهی و فون جانوری ایران
۸۴	توده‌های هوا و ابرهای ایران
۸۹	فصل هفتم: نگاهی به نقشه‌های سلامت در ایران
۸۹	جمعیت‌شناسی و مردم ایران
۹۵	رشد جمعیت استان‌های کشور طی سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۵
۱۰۹	منابع برای مطالعه بیشتر
۱۱۱	فصل هشتم: اقلیم‌شناسی پزشکی ایران
۱۱۲	عناصر اقلیمی مهم
۱۲۳	مردم ایران
۱۲۵	اقلیم‌های ایران
۱۲۹	مخازن و ناقلین مهم ایران
۱۳۲	تحركات بیماران و بیماری‌های وارده به ایران
۱۳۵	نوار ساحلی شمالی
۱۳۷	اهالی و آداب و رسوم محلی مهم
۱۳۹	اهالی و آداب و رسوم محلی مهم
۱۴۴	سواحل جنوب ایران
۱۴۵	اهالی و آداب و رسوم محلی مهم
۱۵۷	مسرکز ایران
۱۶۵	فلات مرکزی ایران - مناطق کوهستانی و کوهپایه‌ای
۱۷۹	اقلیم شهری
۱۸۴	تغییرات اقلیمی و تغییرات در محیط زیست انسان

- توجه به اقلیم به عنوان زنگ خطر سلامت انسان ها..... ۱۸۵
- بحث و نتیجه گیری..... ۱۸۶
- فصل هشتم: «حلزون‌های مهم در ایران از دیدگاه پزشکی و بهداشت»..... ۱۹۵
- لیمنه ترونکاتولا با نام غالباً ترونکاتولا مورد اشاره قرار گرفته است..... ۲۰۷
- فصل نهم: «جونندگان مهم ایران»..... ۲۲۳
- تیره موش‌های جهنده یا خرگوشک ها..... ۲۲۷
- تیره موش‌های حقیقی..... ۲۲۸
- تیره هامسترسانان (Cricetidae)..... ۲۳۵
- فصل دهم: «کژدم‌های مهم ایران»..... ۲۵۳
- برگرفته از مقاله..... ۲۵۳
- آندروکتونوس کراسیکودا (Androctonus crassicauda (Olivier, 1807)..... ۲۵۸
- هونتوتا جایاکاری (Hottentotta (Buthotus) jayakari (Pocock, 1895)..... ۲۶۱
- هونتوتا سولسیئی (Hottentotta (Buthotus) stoliczkyi (Simon, 1828)..... ۲۶۲
- هونتوتا شاخ (Hottentotta (Buthotus) schach (Birula, 1905)..... ۲۶۳
- هونتوتا آلتی کولا (Hottentotta alticola (Pocock, 1895)..... ۲۶۴
- مزوبوتوس اپئوس (Mesobuthus eupeus (C.L. Koch, 1839)..... ۲۶۴
- ادنتوبوتوس دوریه (Odontobuthus doriae (Thorell, 1876)..... ۲۶۶
- ادنتوبوتوس ادنتوروس (Odontobuthus odonturus (Pocock, 1897)..... ۲۶۶
- ارتوکیروس فرزانه پنی (Orthochirus (Simonoides) farzanpayi (Vachon & Farzanpay, 1987)..... ۲۶۷
- ارتوکیروس اسکریبیکولوزوس (Orthochirus scrobiculosus (Grube, 1873)..... ۲۶۸
- خانواده اسکوریپونیده (Scorpionidae)..... ۲۶۹
- اسکوریپو مانوروس (Scorpio maurus (Linnaeus, 1758)..... ۲۷۰
- خانواده همیسکورپیده (Hemiscorpiidae)..... ۲۷۱
- همیسکورپوس لپتروس..... ۲۷۲
- نتیجه گیری ها نی..... ۲۷۳
- فصل یازدهم: «فاسیولایزس انسانی در ایران»..... ۲۷۷

۲۷۹	 انگل‌های فاسیولا در ایران
۲۸۰	 حلزون‌های میزبان واسط فاسیولا در ایران
۲۸۱	 فاسیولیاژیس در ایران
۲۸۳	 اپیدمی‌های فاسیولیاژیس در ایران
۲۹۷	 کلیاتی از هیداتیدوزیس و اکینوкокوزیس در ایران
۲۹۸	 اکینوкокوس گرانووزوس
۳۰۱	 اکینوкокوس مولتی لکولاریس
۳۰۳	 فصل دوازدهم: «لشمانیوزها و فلبتومیای ایران»
۳۰۷	 لشمانیوز خفنی (سالک)
۳۱۲	 لشمانیوز احشایی
۳۲۸	 فصل سیزدهم: «نگاهی به مالاریا و آوفیلیا در ایران»
۳۵۵	 فصل چهاردهم: «بیماری‌های مهم واگیردار ایران در سال ۱۳۸۷»
۳۵۸	 مننژیت (قطعی)
۳۵۹	 سرخک
۳۶۰	 هپاتیت ویروسی
۳۶۱	 سل
۳۶۲	 جذام
۳۶۳	 کزازنوزادی و کزازبالغین
۳۶۴	 دیفتری
۳۶۵	 سیاه سرفه
۳۶۶	 حیوان گزیدگی
۳۶۸	 سیاه زخم
۳۶۹	 تب تیفوئید
۳۷۰	 وبا (التور)
۳۷۱	 اسهال خونی (دیسانتری)
۳۷۲	 کلامیدیا قطعی (در زنان)
۳۸۱	 فصل پانزدهم: «سرطان‌های مهم ایران»

۳۸۳.....	کارسینوم معده.....
۳۸۶.....	کارسینوم مری.....
۳۸۸.....	کارسینوم کولورکتال.....
۳۹۰.....	کارسینوم پروستات.....
۳۹۱.....	کارسینوم پستان.....
۳۹۲.....	تومورهای مثانه و یورتر.....
۳۹۴.....	تومورهای ریه.....
۳۹۵.....	تومورهای تخمدانی.....
۳۹۶.....	تومورهای CNS.....
۳۹۸.....	لنف نودها.....
۴۰۷.....	فصل شانزدهم: بیماری‌های قارچی مهم ایران.....
۴۰۸.....	آکتینوماایکوزیس.....
۴۰۹.....	نوکاردیوزیس.....
۴۱۰.....	اریتراسما.....
۴۱۱.....	ترایکوماایکوزیس آگزیلاریس.....
۴۱۲.....	تینه آ ورسیکالر.....
۴۱۳.....	اتوماایکوزیس.....
۴۱۴.....	کچلی سر.....
۴۱۵.....	کچلی بدن.....
۴۱۶.....	کچلی پا.....
۴۱۷.....	کچلی ریش.....
۴۱۸.....	کچلی دست.....
۴۱۹.....	کچلی کشاله ران.....
۴۲۰.....	مایستوما.....
۴۲۱.....	اسپوروتریکوزیس.....
۴۲۲.....	کروموبلاستوماایکوزیس.....
۴۲۳.....	فنوهایفوماایکوزیس.....
۴۲۴.....	رینوسپوریادیوزیس.....
۴۲۶.....	کریپتوکوکوزیس.....
۴۲۷.....	آسپرژیلوزیس.....

۴۲۸..... سودوآلشریازیس

۴۲۸..... موکورومایکوزیس

۴۲۹..... فوزاریوزیس

۴۳۰..... ژئوتریکوزیس

۴۳۰..... پروتوتکوزیس

۴۳۱..... کراتیت قارچی

۴۳۲..... سینوزیت قارچی

۴۴۳..... پیوست نخاع

۴۴۳..... سایر نقشه ها

مقدمه

پاتولوژی جغرافیایی هم از دیدگاه آموزشی یکی از مبانی مهم درسی دانشجویان بهداشت کشور می‌باشد. این درس از سطح لیسانس برای دانشجویان بهداشت عمومی تدریس می‌شود تا مقاطع بالاتر دوره‌های فوق لیسانس علوم بهداشتی. این علم از دیدگاه پژوهشی نیز یکی از زمینه‌های تحقیقاتی مهم برای محققین می‌باشد تا در خصوص شیوع بیماری‌ها و یا عناصر اپیدمیولوژیک مهم انتقال بیماری‌ها به پژوهش بپردازند. پاتولوژی جغرافیایی در زمینه کاربردی یکی از مهم‌ترین ضروریات اپیدمیولوژیک برای مبارزه با بیماری‌ها است و بدون اطلاع از حوزه شیوع بیماری‌های منطقه‌ای، چه در حد استانی و چه در سطح ملی، اساسا مدیران و دست‌اندرکاران بهداشت کشور به سختی می‌توانند برنامه‌ای برای مبارزه با بیماری‌ها ارائه نمایند.

تجربه نشان داده است دانشجویان بهداشت با وجودی که سال‌ها در مقاطع مختلف نام علمی و غیر علمی مخازن بیماری را می‌خوانند، در صورتی که بخت با ایشان یار نباشد، ممکن است هرگز معروف‌ترین مخازن بیماری مانند رومبومیس اپیموس را نبینند و یا اطلاع صحیحی از مناطق جغرافیایی پرتکرار مانند جزایر پلی‌نزی و فورمز نداشته باشند. طبیعی است که نشان دادن همه مخازن به دانشجویان ممکن نیست. کتاب حاضر تلاشی است برای جمع‌آوری داده‌های بهداشتی پراکنده کشور و نگاهی است به مقدمات و مبانی پاتولوژی جغرافیایی که برای دانشجویان علوم بهداشتی

می‌تواند مفید باشد.

مطالب این کتاب عمدتاً برگرفته از مقالات مروری است که در نشریات معبر پژوهشی کشور قبلاً مورد تأیید قرار گرفته و به چاپ رسیده است. در همین جا از نویسندگان مقالات فوق که قبول زحمت کرده‌اند همکاری کرده‌اند، تشکر می‌شود.

مقالات مروری فوق نیز عمدتاً بر پایه مطالعه مقالاتی متناسب و نقشه سازی داده‌های مهمی است که در مرکز تحقیقات ژئوماتیک سلامت دانشگاه علوم پزشکی ارتش صورت گرفته است و جا دارد از مسئولین آن دانشگاه که فضای لازم برای مطالعات مکانی مرجع را در اختیار قرار دادند تشکر و قدردانی صورت گیرد.

کاربرد GIS در علوم پزشکی ایران به سرعت گسترش می‌یابد و به زودی مبنای پاتولوژی جغرافیایی کشور خواهد شد.

در این کتاب سعی شده است تا با جمع‌آوری اطلاعات فوق و تهیه بانک اطلاعاتی لازم که قابل استفاده در سیستم اطلاعات جغرافیایی باشد گامی هرچند کوچک در راستای گسترش علم پاتولوژی جغرافیایی کشور عزیزمان برداشته شده باشد از آنجا این کتاب قطعاً نقایصی دارد و نظرات اساتید می‌تواند راهگشای ما در بهبود مطالب در چاپ‌های بعدی باشد، از همه خوانندگان، همکاران و اساتید تقاضا دارم نظرات ارزشمند خود را برای ما ارسال فرمایند.

عبدالرضا صلاحی مقدم

زمستان ۱۳۹۱